

KANDIDATNUMMER 3364

Sidetall 1 av 3

Husk å skrive kandidatnummer og sidetall på hver side av besvarelsen!

ISSN 0130

Intensivt mellomkurs i norsk, trinn III

Skriftlig eksamen

4 timer

Den internasjonale sommerskole

Universitetet i Oslo

2015

I Lytteprøve

Spørsmål. Svar med hele setninger. Skriv svarene på dette arket.

1. Hvordan er statusen for dialektene i Norge sammenliknet med andre nordiske land?

I Norge har dialektene ^{høyere} ~~særlig~~ høy status, for eksempel de fleste politikerne ~~satt~~ bruker sin egen dialekt i offentlige sammenhenger.

2. Hvorfor finnes det ikke en offisiell uttaleordbok for norsk?

Fordi ingen av dialektene har en offisiell status som hoved-dialekt.

3. Hva er årsaken til at talemålet i hovedstaden ofte har høy status i mange land?

Årsaken er at befolkningen ikke er så homogen på språk og etnisk i mange land som i Norge.

4. I Norge var det lenge slik at folk som flyttet til Oslo forandret dialekten sin. Hva var årsakene til dette?

De som levde i Oslo ønsket ikke å forstå dem, og de lo av dem, så folk følte seg ~~dumme~~ dum.

5. Nevn fire trekk som kjennetegner den generelle samfunnsutviklingen i Norge i 1970-årene.

For eksempel miljøkamp, kvimekamp, diskusjon om medlemskap i EU, kamp mot samenes rettigheter.

6. Hvilke konsekvenser hadde utviklingen på 1970-tallet for synet på og bruken av dialektene? Det var opprørelse mot sentralisering.

Folk, som ikke kom fra Oslo, ble stolt av dialekten sin og opprødde mot Oslo dominans.

7. Hvilke dialekter er ifølge Arne Torp mest utsatt for forandringer på 2000-tallet?

Har mener at tradisjonsrike dialekter (f.eks. dialekter i Bø eller Hallingdal) skal forsvinne eller bli fullstendig erstattet.

8. Hva ser Arne Torp som hovedårsaken til dialektforandringer hos unge mennesker på 2000-tallet?

De flytter mye og de fleste lever som byfolk og ~~lever~~ lever sammen med folk som bruker andre dialekter.

9. Hva inneholder boken *Leve dialekten – en mental språkreise* av Gunnhild Kverness?

Det inneholder 14 intervjuer på forskjellige dialekter.

10. Hva mener sangeren Kari Bremnes er viktigst for å beholde dialekten sin?

Hun synes at utgangspunktet er at man må like dialekten sin
og være stolt av den fordi den viser hvem man er.

II Tekst med oppgaver

Operasjon avlogging

Aftenposten, 24.01.2015

«Pappa, elsker du mobilen din høyere enn du elsker meg?» Spørsmålet fra sjuåringen kom ikke direkte overraskende. Situasjonene der Lars Bratsberg holdt ett øye på ungene og det andre på mobilen, var blitt så mange at han ikke merket det selv. «Så klart jeg ikke elsker mobilen min mer enn deg», svarte han beroligende, men inni seg var han usikker. Hadde han gått for langt?

Negative konsekvenser

Mobilbruk er et sikkert samtaleemne når folk over 30 år møtes til middag. De er også den siste generasjonen som husker hvordan verden var uten Internett. Gjennomsnittsnordmannen sjekker smarttelefonen sin 150 ganger i døgnet, eller hvert sjette minutt. Den forstyrrer parforholdet, ødelegger samtaler, gir dårlig nattesøvn, og barna står fullstendig overlatt til seg selv og skriker etter oppmerksomhet mens foreldrene sitter som zombier. Er alt helsvart eller gjøres det noe for å endre situasjonen? Flere har nå begynt å tenke på hvordan de bruker digitale verktøy. Bedrifter har mobilfrie møter. Familier innfører regler for de voksne om å legge vekk smarttelefoner, iPader og laptopen til barna er i seng. «Tidens store moteord blant foreldre er nærvær», skrev den danske avisen *Politiken* tidligere i år.

Flaut

Etter konfrontasjonen med datteren begynte Lars Bratsberg å sette mobilen på lydløs og legge den i gangen. Nå er Bratsberg, som til daglig jobber i Google, hjemme i sin tredje pappapermisjon. Og sønnen Mads får sannsynligvis vokse opp med en mer nærværende pappa enn storesøstrene. Hver ettermiddag fra klokken fem til ni skrur Lars av mobiltelefonen.

Det siste halvannet året har han brukt på å skrive boken *Logg av* sammen med IT-gründer Thomas Moen, som i likhet med Bratsberg erfarte at mobilbruken hans hadde gått for langt. «Når jeg ser tilbake på hvor fjern jeg var i sosiale sammenhenger før, blir jeg flau», sier Moen.

Verken han eller Bratsberg mener det er en god idé å logge helt av, men de håper folk vil begynne å reflektere og ta mer bevisste valg rundt sin egen teknologibruk.

Ingen ny kritikk

Begrensninger av egen teknologibruk vil trolig bli en ny måte å vise hvilken sosial gruppe man tilhører, på samme måte som for eksempel trening og *slow food* er det. Dette er fenomener som først og fremst er utbredt i den sosiale, økonomiske og kulturelle eliten. Både Lars Bratsberg og Thomas Moen tror at bevisst teknologibruk kan bli en klassemarkør. «Vi håper at det ikke bare blir en trend i enkelte miljøer, men mer et skifte med varig endring», sier de.

Samfunnsgeograf og lektor ved Markedshøyskolen Karl-Fredrik Tangen er mer kritisk. Han sier: «Tanken om at du må utsette de umiddelbare behovene dine, er en evig klassemarkør. Det gjelder også forholdet til barneoppdragelse. Og kritikken mot overdreven teknologibruk er ikke ny. Å være skeptisk til nye fenomener er en reaksjon som vi treffer på i forskjellige situasjoner opp gjennom historien. Man har vært redd for alt fra langt hår til cowboyfortellinger og VHS-videoer.» Tangen mener at dette ikke er et større problem enn at folk før satt og så på TV, eller at mødre satt og leste ukeblader og pratet med venninnene sine foran ungene. «Det ligger i moralen vår at ny teknologi er skummel», sier han.

For lite kritiske

Lars Bratberg mener derimot at vi har vært for lite kritiske. 42-åringen mener han tilhører en generasjon som har vært veldig opptatt av alt nytt, og som har glemt å stille spørsmål underveis. «Det virker som om vi nesten ikke har lagt merke til at vi sakte, men sikkert har endret atferdsmønster. For noen fungerer det greit, for andre ikke. Personlig føler jeg meg som en bedre pappa når jeg ikke blir forstyrret av andre enn ungene mine», sier han.

A. Spørsmål til teksten «Operasjon avlogging».

1. Hvorfor har mange nordmenn problemer med parforholdet og nattesøvnen?

Fordi de sjekker telefonen sin altfor mange ganger som

forstyrrer samtaler og parforholdet og alt.

2. Hvorfor får lille Mads Bratsberg vokse opp med en mer nærværende pappa enn storesøstrene fikk?

Fordi faren hans bestemte seg for å redusere brukten av telefonen.

3. Hvorfor stiller Karl Fredrik Tangen seg kritisk til påstanden om overdreven teknologibruk i våre dager?

Efter hans mening har ~~de~~ folk alltid vært kritiske mot de nye fenomenene, som f.eks. VHS-videoer, så det er bare en evig klassemarker.

4. Hvorfor er Lars Bratsberg kritisk til teknologibruken i den generasjonen han tilhører?

Han mener at vi ble så opptatt av teknologi og alt nytt at vi glemte å stille spørsmål underveis.

B. Fullfør setningene slik at innholdet blir det samme som i artikkelen.

- Da sjuåringen spurte ham, merket han at han brukte telefonen altfor mye.
- Generasjonen over 30 år er den siste som husker hvordan verden var uten Internett
- Boken *Logg av* vil få folk til å realisere at de kan ta mer bevisste valg rundt sin egen teknologibruk
- I forskjellige situasjoner opp gjennom historien var folk skeptisk til nye fenomener
- Lars Bratsberg føler seg som en bedre pappa når han ikke blir forstyrret av andre enn ungene sine

C. Parsetninger

Fullfør setningene i linje B nedenfor.

Innholdet i setning B må være det samme som i setning A.

1. A. Sjuåringen spurte: "Pappa, elsker du egentlig mobilen din høyere enn meg?"

B. Sjuåringen spurte om han egentlig elsker elsket mobilen
sin høyere enn henne.

2. A. Bratsberg mener ikke det er en god idé å logge helt av. Det mener ikke Moen heller.

B. Verken Bratsberg eller Moen mener det er en god idé å logge helt av.

3. A. Det har blitt sagt av flere at det er viktig å begrense sin egen teknologibruk.

B. Det har blitt sagt av flere at det er viktig med
å grense av folks teknologibruk.

4. A. Mobiltelefonen forstyrrer parforholdet.

B. Parforholdet blet forstyret av mobiltelefonen.

D. Ordlaging

Fyll ut de åpne feltene.

Substantiv	Verb	Adjektiv/partisipp
en overraskelse	å overraske	overraskende
en forstyrrelse	å forstyrre	forstyrrende
en endring	å endre	endret
en refleksjon	å reflektere	reflekterende

en overdrivelse	å overdrive	overdreven
en grense	å begrense	begrensende
en kritikk	å kritisere	kritisk

E. Substantiv - adjektiv

Sett inn adjektivet og substantivet i riktig form i setningene.
Begge ordene skal være med i alle setningene.

god - idé

1. Kan du fortelle om noen av de gode idéene dine?
2. Hun hadde en mye bedre idé enn resten av gruppa.
3. Kan du komme med noen gode idéer ?
4. Dette er den beste idéen du noen gang har hatt.

F. Verb

Skriv verbene i riktig tid. Bruk riktig ordstilling. I noen setninger kan det være nødvendig å sette inn et hjelpeverb.

1. Jeg forstår ulike dialekter bedre hvis
jeg - forstå
jeg har hatt mer kontakt med flere
jeg - ha
personer som snakker dialekt.

2. I det siste har jeg lyttet mye på lydbøker.
jeg - lytte

- For et år siden gjorde jeg ~~altid~~ aldri det.
jeg - aldri - gjøre

3. Hvorfor hørte du ikke på meg

du - ikke - høre

da jeg holdt foredraget mitt i går?

jeg holde

4. Han sier at han aldri vil spille dataspill igjen,

han - aldri - spille

for han hadde en negativ opplevelse med dataspill

han ha

i fjor.

G. Setningsbinding

Knytt sammen de to setningene ved hjelp av ordene som står i parentes. Du kan bytte om på rekkefølgen av setningene, men det logiske innholdet må være det samme.

Spørsmålet var ikke direkte overraskende. Han ble usikker.

(selv om) Selv om spørsmålet ikke var direkte overraskende, ble han usikker.

(likevel) Spørsmålet var ikke direkte overraskende, likevel ble han usikker.

Bedrifter kjører mobilfrie møter. De ansatte blir alltid forstyrret.

(fordi) Bedrifter kjører mobilfrie møter fordi de ansatte alltid blir forstyrret

(derfor) De ansatte blir alltid forstyrret, derfor kjører bedrifter mobilfrie møter.

(så) De ansatte blir alltid forstyrret, så bedrifter kjører mobilfrie møter.

III Stil

Velg bare én av oppgavene. Skriv en stil på ca. 300 ord.

Oppgave 1

Den teknologiske utviklingen de siste 15 årene har resultert i et samfunn hvor digitale verktøy som for eksempel smarttelefon, nettbrett og pc tar stadig mer av vår oppmerksomhet i hverdagen. Hva tror du dette gjør med oss som mennesker? Hva er dine tanker om denne utviklingen?

Overskrift: *Teknologien og mennesket*

Oppgave 2

Fortell om språksituasjonen i hjemlandet ditt: Er det mange språk der? Er det ett eller flere offisielle språk? Hvordan er dialektenes posisjon? Er det vanlig å beholde dialekten sin når man flytter, og er det akseptert at dialekt brukes i offentlige sammenhenger som for eksempel i parlamentet?

Overskrift: *Språksituasjonen i hjemlandet mitt*

Oppgave 3

«Hjemmelekser er urettferdig fordi ikke alle foreldrene har kunnskap nok til å hjelpe barna med leksene. Dessuten fører lekser til stress og krancling hjemme. Når de voksne er ferdig med arbeidsdagen sin, har de fri. Når barna er ferdig med sin arbeidsdag, har de likevel mer jobb å gjøre hjemme. La barna gjøre leksene på skolen den siste timen hver dag, så kan de komme hjem og ha tid til å være sammen med familie og venner, eller drive med sport og andre aktiviteter.»

Dette skriver en frustrert far i et avisinnlegg. Hva mener du om saken? Bruk gjerne dine egne erfaringer.

Overskrift: *Hjemmelekser*

Oppgave 4

«Konflikten mellom kvinnen og mannssamfunnet er kjernen i *Et dukkehjem* (1879)», skriver litteraturprofessor Edvard Beyer. Hvordan kommer denne konflikten fram i det bildet vi får av hovedpersonen i skuespillet, Nora? Synes du at *Et dukkehjem* er relevant for å sette lys på kvinnens stilling i samfunnet i dag?

Overskrift: *Kvinnen og mannssamfunnet i Et dukkehjem*

Do not write in this space

Kvinnen og mannssamfunnet i Et dukkehjem

I flere hundre år var kvinner undertykket i samfunnet, og hadde en lavere status enn menn. Denne saken begynte å forandre seg på slutten av 1800-tallet da mange stilte spørsmålet om kvinnenes rettigheter i samfunnet og familien. En av dem var Henrik Ibsen som skapte en stor skandal ved å sette problemene under debatt i sitt skuespill Et dukkehjem.

Skuespillet fremstiller perfekt hva prototypen av en ideell familie var på den tiden. Mannen jobber, kona er hjemme med barna, og ikke minst er hun meget pen, snill og fornøyd med alt. Men hva skjer hvis en kvinne ikke vil fortsette dette livet, og vil bryte ut ~~fra~~ et slikt samfunn? Er det virkelig mulig?

Ibsen ga ikke svar på dette spørsmålet fordi ~~skuespillet~~ ^{skuespillet} slutter med at Nora forlater sin mann. Vi vet ikke hva som skal skje etterpå. Men etter min mening var det helt umulig for Nora å finne løsning. Hun kunne velge bare mellom å jobbe på et kontor med et lavt lønn, å gifte seg igjen eller å gå tilbake til Torvald. Og siden hun ikke var vant til å jobbe, og ikke var flink med penger, tror jeg ikke at hun kunne klare seg alene i ~~det~~ mannssamfunnet. Hun var uten penger, og hadde ikke familie og venner som kunne støtte henne i begynnelsen.

Men er dette skuespillet fremdeles aktuelt i dag? Ja, det er det, men ikke på den samme måten som før. Selv om situasjonen forbedret seg (f.eks. kvinnene fikk stemmerett, kan ta utdanning og jobbe hva som helst), kan vi ikke si at problemet er helt løst. Familieproblemer og skilsmisser ble altfor vanlig i dag. Er det slikt fordi det ble helt akseptert å skille oss eller kanskje fordi familier har dobbelt så mange problemer nå at kvinner kan jobbe også? Alle ble stresset og trøtt i arbeidslivet, og ~~ett~~ etter min mening har vi ikke løst oss å dele våre problemer og akseptere feilene av de andre, og dette er akkurat det som kan sees i Et dukkehjem også. Hvis Nora og Torvald ikke hadde hemmeligheter foran hverandre, og kunne virkelig stole på hverandre, kunne de samarbeide og løse problemene sine.

Do not write in this space

Så dette må vi forbedre nå. Vi fikk likestilling mellom kvinner, så nå må vi ^{opna} ~~rette~~ at de forstår hverandre ^{bedre}, og begynner å samarbeide. Da kan vi endelig få ideellfamilier.